

JISMONIY TARBIYA DARSLARIDA ZAMONAVIY PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH

Saitjonov Saxobiddin G‘oziyevich
Andijon davlat universiteti

O‘qituvchilar o‘qitish uslublarini mujassamlashtirgan holda, mashg‘ulotlar o‘tkazishga tayyorlanishi, turli o‘quv qurollaridan samarali foydalanishi hamda o‘quv rejasi va dasturlarini metodologiyasini ochib berishi lozim. Biroq, shuni unutmash lozimki, o‘qitish va o‘rgatish jarayonlarini boshqarish, mavjud o‘quv vositalaridan samarali foydalanish va o‘quv mashg‘ulotarida o‘quvchilarga imkon qadar manfaatli bo‘lishini ta‘minlash va shu kabi boshqa ko‘pgina vazifalar o‘qituvchining zimmasiga to‘liq yuklatiladi. Fanlarni o‘qitishda yangi pedagogik texnologiyalardan foydalanish; o‘qituvchi o‘qitish va o‘rgatish, shuningdek, mavjud imkoniyat va sharoitlardan unumli foydalanish uchun mas‘ul shaxs hisoblanadi. Bu vazifani bajarish uchun o‘qituvchi o‘qitish jarayoni hamda o‘qitiladigan fanlarning ilmiy va texnik jihatlarini to‘liq bilishi lozim. Bundan maqsad shuki, o‘qitish uslubi shunday yo‘lga qo‘yilsinki, bunda o‘quvchilar o‘qitilayotgan fanni to‘liq o‘zlashtira olishsin.

Adabiyotlar tahlili va metodlar o‘qitish usullarining o‘quvchilar talabiga mos kelishini aniqlashda o‘qituvchi o‘z dasturining quyidagi oltita asosiy tarkibiy qismini hisobga olishi zarur:

1. Rejalashtirish 2. Imkoniyat va sharoitlar 3. Uslublar 4. Faoliyatlar 5. Teskari aloqa 6. Nazorat O‘qitish uslubini aniqlash yo‘llaridan biri bu yuqorida keltirilgan oltita omilning har biriga tegishli bo‘lgan savollar ro‘yxatini tuzishdir. Ta‘kidlash joizki, har bir tarkibiy qism talablarining to‘liq bajarilishini ta‘minlash hamda unga amal qilish tanlangan o‘qitish uslubining samaradorligini oshiradi. Rejalashtirish; O‘qitish uslubi quyidagilarni o‘z ichiga oladi, ya‘ni: – malakalar va ko‘zlangan asosiy maqsadlar tahlili; – guruh tarkibi; – zarur bo‘lgan malakalar; – o‘rganilishi lozim bo‘lgan fanlar; – o‘rganishga ruhlantiruvchi omillar; – o‘rganish turlari va imkoniyatlari; – o‘quv materiallari va uning zamonga mosligi; muammolarni aniqlash va echimlarni topishda tajribalarni umumlashtirish zarurati; – o‘quv materialini taqdim etish usullariga bo‘lgan ehtiyoj; O‘qitish uchun quyidagi sharoitlar mavjud bo‘lishi zarur: – o‘quv xonalari; – o‘quv qurollari; – audio-video materiallari; – turli model va jihozlar; – amaliy mashg‘ulotlar uchun namunaviy qurollar; – mavzuga oid topshiriq va vazifalar; – guruh bo‘lib yoki yakka tartibda o‘qitish uslublari; – baholash materiallari. Uslublar; O‘qituvchi quyidagi o‘qitish uslublaridan xabardor bo‘lishi kerak: – ishni bajarish bo‘yicha ko‘rsatmalar berib, o‘qitish; – maxsus kompyuter dasturlari yordamida o‘qitish; – ma‘ruza qilib, o‘qitish; – namoyish qilish va tajriba o‘tkazish; – loyiha asosida ishlash; – algoritm va turli tahlil uslublaridan foydalanish; – holatni o‘rganish; – rol o‘ynash, muhokama qilish va rag‘batlantirish mashg‘ulotlari; – kompyuter yordamida o‘qitish. O‘qitishning quyidagi qaysi bir uslubini qo‘llash orqali eng yaxshi natijaga erishish mumkin? – ma‘ruza; – mustaqil ish o‘tkazish; – tinglovchilar talabiga asoslangan o‘qitish; – yakka tartibda o‘qitish; – mehnat tajribasini orttirish imkoniyatini yaratish. – o‘qituvchining faqat bilimlarni tarqatuvchi bo‘lib qolmay, balki bu bilimlarni tinglovchi o‘zlashtira oladigan qilib etkazib beruvchi bo‘la olishi; – baholash tizimini tashkil etish; – o‘qituvchilar bilan tinglovchilar orasidagi teskari aloqani tez o‘rnatish. Yuqorida aniqlangan mezonlar asosida mos keladigan o‘qitish va o‘rgatish dasturini ishlab chiqish uchun o‘qituvchi quyidagilarga qodir bo‘lishi lozim: – haqiqatda

mavjud o’rgatish malakalariga ega bo’lish;– o’quvchilarning bilim darajasini baholash uchun o’rnatilgan me’yorlarni aniqlash mezonini tushuntirib berish; – o’quvchilarga o’qitish uslublarining mosligini aniqlash.

NATIJALAR Jismoniy tarbiya darslarida o’qitish uslublarini mujassamlashtirgan holda, zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qo’llash samaradorligini oshirish metodi va vositalari. Hozirgi kunda barcha pedagoglar singari jismoniy tarbiya o’qituvchilariga ham darslarni zamonaviy pedagogik talablar asosida tashkil etish, darsga innovatsion yondashuvni, o’quvchilarni mustaqil fikrlashga o’rgatishni dars davomida shakllantirish kabi ilg’or pedagogik texnologiyalardan foydalanishni talab etadi. Interfaol metod – ta’lim jarayonida o’quvchilar hamda o’qituvchi o’rtasidagi faollikni oshirish orqali o’quvchilarni Jismoniy tarbiya mashg’ulotlarida, bilimlarni o’zlashtirishini faollashtirish, shaxsiy sifatlarini rivojlantirishga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1.Piraxunova F.N., Nazirov A.X. O’qitishning yangi pedagogik texnologiyalari. Uslubiy qo’llanma. –T.: “IQTISOD-MOLIYA”. 2008, 3-48 bet.

2.O‘zbekiston Respublikasida Kadrlar tayyorlash Milliy dasturi. “O‘zbekiston”, Toshkent, 1997 yil.

3.O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2000 yil 16 oktyabrdagi “Oliy va o’rta maxsus ta’lim davlat standartlarini tasdiqlash to’g’risida”gi qarori. 4.Бордовская Н.В. Диалектика педагогического Исследования. –М.; 2001. 5.Селевко Г. Современные образовательные технологии: Учеб. пособ. –М. 1998 год.